

Motion till riksdagen 2011/12: MJ340

av Kew Nordqvist m.fl. (MP)

Nödåtgärder för ålens överlevnad

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska stoppa det återstående ålfisket.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utsättningar av ålyngel ska upphöra.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den svenska ålförvaltningsplanen ska revideras med hänsyn till nya vetenskapliga slutsatser om effekter av utsättningar av ålyngel.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inom EU bör verka för att ålen ska föreslås till Cites bilaga 1.

Motivering

Den europeiska ålens lekbiomassa och rekrytering befinner sig nu på den historiskt sett lägsta nivån någonsin. De senaste trettio åren har antalet ålyngel som kommer till Europas kuster minskat med 99 procent.¹ Trots att en europeisk förvaltningsplan sjösattes 2007 har beståndet minskat ytterligare 40 procent sedan planen infördes. Ålen är nu rödlistad som akut hotad, det vill säga det finns en hög risk att ålen dör ut inom en snar framtid. Den europeiska ålen är ett enda bestånd som finns i princip i alla kust- och inlandsvatten i Europa samt Afrikas och Asiens Medelhavskust.

Ålen hotas av fiske, förändringar av dess livsmiljö och miljögifter. Den största inverkan har fisket. Vattenkraftsturbiner inverkar också negativt, men

¹ ICES and FAO. 2006. Report of the 2006 session of the Joint EIFAC/ICES Working Group on Eels. International Council for the Exploration of the Seas & European Inland Fisheries Advisory Commission Food and Agriculture Organization of the United Nations.

Fel! Okänt namn på

dödar färre ålar än fisket.² Eftersom fisket sker på nästan alla ålens livsstadier (från glasål till blankål)³ har det sammanlagda fisketrycket under uppväxtfasen inneburit att utvandringen av vuxen ål nästan uttraderats. Den vetenskapliga rekommendationen för att kunna uppnå målet i den europeiska förvaltningsplanen är att allt ålfiske upphör samt att all övrig mänsklig påverkan på ålbeståndet reduceras till ett minimum. Det råder nu ingen tvekan om att ett fiskestopp är en avgörande åtgärd för ålens möjlighet till återhämtning.

Den svenska delen av förvaltningsplanen har inte visat önskad effekt och beräknas heller inte att göra det under överskådlig tid. Ett problem är de överdrivna förväntningar som finns på frivilliga åtgärder från kraftbolagen. Ett allvarigare problem är att planen i mycket hög grad förlitar sig på utsättningar (det vill säga flytt av ålyngel från Biscayabukten till Sverige) och inte i tillräckligt hög grad på att minska fisket.

Mycket allvarliga invändningar om effekterna av ålutsättningar har kommit fram genom forskningen de senaste åren.⁴ Ingenting tyder på att flyttad ål kan hitta tillbaka till lekområdena i Sargassohavet, och navigeringsförmågan hos utsatt/flyttad ål försämras. Utsättningar måste därför betraktas endast som ett stöd för ålfiskare som annars skulle tvingas sluta fiska därför att ålen försvinner. Utsättningar upprätthåller antalet ålfiskare på konstgjord väg. Därmed får dessa möjlighet att också fånga ålar som annars skulle simmat till Sargasso för att leka. Utsättningar av ål måste därför snarast stoppas och den svenska ålförvaltningsplanen revideras.

Det är dags att följa Norges och Irlands exempel, det vill säga att helt stänga fisket på denna akut utrotningshotade art. Eftersom ålar från Östersjöregionen ofta migrerar längs den svenska kusten på väg till Sargassohavet kan ålar som fångas av svenska fiskare vara ålar som överlevt som resultat av räddningsåtgärder i andra länder runt Östersjön. Om Sverige skulle tillåta fortsatt ålfiske riskerar Sverige inte bara att ålen utrotas utan även att spolia andra länders, till exempel Finlands, åtgärder enligt förvaltningsplanerna.

Ett ålfiskestopp får konsekvenser för de cirka 300 personer som nu har licens att fiska ål. De har minskat med cirka 450 personer sedan år 2005. En stor del av dessa är ålderspensionärer.⁵ Avvecklingsstöd kan finnas inom ramen för den Europeiska fiskefonden. Ett totalt ålfiskeförbud innebär därmed vissa kostnader, som måste vägas mot utsikterna att aldrig mer kunna fiska ål och att arten försvinner ut ur ekosystemet. Utrotning är tyvärr för evigt.

För att lättare kunna reglera handeln med ål inom och utom EU bör Sverige föreslå en förstärkning av ålens position i konventionen för handel med hotade djur och växter (Cites). Ålen är nu upptagen i bilaga 2, men för att kunna reglera handeln bättre krävs en flytt till bilaga 1. Detta kan EU föreslå

² Svedäng, H. och Gipperth, L. 2011. Överlever ålen förvaltningen? Havsmiljöinstitutets rapportserie nr 2011:1.

³ Ålens fascinerande livscykel beskrivs här: <http://www.ices.dk/marineworld/eel.asp>

⁴ ICES. 2010. European eel. Report of the ICES Advisory Committee, 2010. ICES Advice, 2010. Book 9: 115–123.

⁵ Fiskeriverket. 2008. Förvaltningsplan för ål. Bilaga till regeringsbeslut 2008-12-09. Jordbruksdepartementet Jo 2008/3901, s. 82.

Fel! Okänt namn på

till Cites under förutsättning att medlemsstater som Sverige aktivt stöder detta. Sverige bör aktivt och kraftfullt verka inom EU för att EU ska föreslå att ålen ska flyttas från Cites bilaga 2 till bilaga 1.

Stockholm den 3 oktober 2011

Kew Nordqvist (MP)

Helena Leander (MP)

Maria Ferm (MP)

Tina Ehn (MP)